

PRIM MINISTRU

Biroul permanent al Senatului

L. 66. / 19. 02. 2024

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea Legii nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali și pentru completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, inițiată de doamna senator USR Ambrozie - Irineu Darău împreună cu un grup de parlamentari USR (Bp. 726/2023).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă vizează modificarea Legii nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare, în sensul:

- introducerii, în alin. (3) și (5) ale art. 47 din legea menționată, care stabilesc datele ce se solicită candidaților la alegerile locale, a codului numeric personal;

- introducerii, în alin. (2) și (3) ale art. 56 din aceeași lege, care stabilesc datele ce se solicită în cazul candidaturii unui cetățean al Uniunii Europene la alegerile locale, a datelor privind sexul candidatului.

Totodată, se propune completarea *Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul:

- înființării unei platforme online a dosarelor de candidatură, denumită e-DC, administrată de Autoritatea Electorală Permanentă, „în vederea publicării tuturor dosarelor de candidatură depuse” la toate tipurile de alegeri, urmând a fi publicate pe această platformă de către birourile electorale competente cu înregistrarea candidaturilor, în termen de 10 zile de la înregistrare;

- includerii în bazele de date publice proprii ale Autorității Electorale Permanente a indicatorilor privind sexul și vârsta candidaților.

II. Observații

1. Din perspectiva *principiului securității juridice* în materie electorală, semnalăm că stabilitatea legislației constituie un element important al credibilității procesului electoral, iar modificarea frecventă a normelor poate dezorienta alegătorii. În acest sens, *Codul bunelor practici în materie electorală* recomandă statelor asigurarea unei stabilități în ceea ce privește legislația în materie electorală, iar la paragraful 65 din Raportul explicativ se prevede că „*ceea ce trebuie evitat este nu atât modificarea sistemelor de scrutin – ele pot fi întotdeauna îmbunătățite -, ci modificarea lor frecventă sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri.*”

Astfel, precizăm că aceste recomandări, reținute și de Curtea Constituțională în jurisprudența sa constantă, nu pot fi ignorate, chiar dacă nu au caracter obligatoriu. În jurisprudența sa, instanța de contencios constituțional a reținut că instabilitatea legislativă în materie electorală, determinată de modificarea acestei legislații, s-a relevat a fi nu doar un factor de incertitudine juridică, ci și o cauză a deficiențelor acestei legislații, statuându-se, totodată, că este necesară menținerea unei stabilități a legilor în materie electorală, ca expresie a *principiului securității juridice* (DCC nr. 682/2012).

Cu privire la forța juridică a dispozițiilor *Codului bunelor practici în materie electorală*, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că „*într-adevăr, acest act nu are un caracter obligatoriu, însă recomandările sale constituie coordonate ale unui scrutin democratic, în raport cu care statele – care se caracterizează ca aparținând acestui tip de regim – își*

pot manifesta opțiunea liberă în materie electorală, cu respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în general, și a dreptului de a fi ales și de a alege, în special”. În plus, instanța de contencios constituțional a reținut că *”aceste recomandări, nu pot fi ignorate, chiar dacă nu au caracter obligatoriu”, iar ”caracterul de stat de drept și democratic poate fi analizat și prin prisma recomandărilor elaborate în Liniile directoare ale Comisiei de la Veneția, care reprezintă reguli cu valoare de principiu și care constituie premisele necesare exercițiului oricărei democrații constituționale”*.

Față de aspectele invocate, apreciem că inițiativa legislativă trebuia să asigure respectarea principiului general al stabilității juridice în materie electorală și recomandările *Codului bunelor practici în materie electorală*, adoptat de Comisia de la Veneția.

2. Analizând *per ansamblu* propunerea legislativă raportat la obiectivul enunțat de inițiatori în cadrul *Expunerii de motive*, respectiv *”creșterea gradului de transparență privind dosarele de candidatură”* și *”informarea cetățenilor privind gradul de reprezentativitate a ambelor sexe”*, apreciem că măsurile propuse sunt excesive și contravin principiilor legate de prelucrarea datelor cu caracter personal stabilite în cadrul art. 5 alin. (1) din *Regulamentul nr. 679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)*, în concret lit. c) a alin. (1) mai sus menționat, potrivit căreia *„datele cu caracter personal sunt adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar în raport cu scopurile în care sunt prelucrate (reducerea la minimum a datelor)”*.

3. Referitor la modificarea *Legii nr. 115/2015* în sensul propus de inițiatori, arătăm că, în opinia noastră, includerea codului numeric personal în propunerea de candidatură și în declarația de acceptare a candidaturii, în cazul cetățenilor români, nu este necesară în condițiile în care, conform art. 47 alin. (4) din legea anterior menționată, *„Propunerile de candidați trebuie să fie însoțite de declarațiile de acceptare a candidaturii, declarațiile de avere, declarațiile de interese și declarațiile pe propria răspundere privind calitatea de lucrător al Securității sau de colaborator al acesteia, semnate și datate de candidați, precum și de copiile actelor de identitate ale candidaților.”* Acest din urmă document conține și CNP-ul

persoanei care și-a depus candidatura.

În ceea ce privește cetățenii Uniunii Europene care candidează la alegerile locale, arătăm că, în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (4) din legea anterior menționată, aceștia, odată cu depunerea candidaturii, *"prezintă un document care le atestă identitatea."*

4. În ceea ce privește propunerea de înființare a unei platforme online pe care să fie publicate toate dosarele de candidatură depuse la toate tipurile de alegeri, precizăm că, potrivit legislației electorale în vigoare, competitorii electorali au obligația să depună la birourile electorale competente (birourile electorale de circumscripție sau Biroul Electoral Central, după caz) dosare de candidatură care conțin mai multe documente care au rolul de a atesta intenția și acordul persoanelor respective de a participa ca și candidați în alegeri (fie din partea unei formațiuni politice, fie ca independenți), pe de o parte, și îndeplinirea condițiilor stabilite de lege pentru exercitarea dreptului de a fi ales, pe de altă parte. Pentru identificarea fără echivoc a persoanei care candidează, se solicită inclusiv copia actului de identitate a acesteia.

În contextul înființării unei noi platforme e-DC și a publicării pe aceasta a unei multitudini de date cu caracter personal cu caracter general, dar și cu caracter special (de ex. coduri numerice personale, date privind apartenența politică) este necesară stabilirea unor standarde, reguli, obligații necesare activităților operaționale, procedurale și tehnice de organizare și funcționare a acesteia, astfel încât prelucrările masive de date cu caracter personal, inclusiv de date cu caracter special, care s-ar efectua în cadrul acesteia să respecte prevederile exprese din *Regulamentul (UE) nr. 679/2016, din Legea nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) și din celelalte acte normative aplicabile domeniului protecției datelor.*

Prin urmare, subliniem că simpla trimitere din alin. (6) din art. II al inițiativei referitoare la faptul că datele colectate pe e-DC ar fi prelucrate în conformitate cu *Regulamentul (UE) 679/2016* nu este suficientă, fiind necesară instituirea garanțiilor prevăzute de Regulamentul General de Protecție a Datelor (GDPR) în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și asigurarea confidențialității și securității acestor date de către toate entitățile implicate în aceste prelucrări.

Subliniem că prelucrările de date preconizate, inclusiv sub aspectul publicării tuturor acestor date, comportă riscuri pentru drepturile persoanelor vizate și nu respectă condițiile de prelucrare stabilite de art. 6 și art. 9 din GDPR și nici principiile de prelucrare a datelor statuate în art. 5 din GDPR.

Prin urmare, dat fiind că datele din dosarele de candidaturi ar urma să fie publice și disponibile publicului larg pe o perioadă nedeterminată, după validarea alegerilor, conform alin. (5) nou introdus la art. 103 din *Legea nr. 208/2015*, era necesar ca, în contextul anterior precizat, să fie luate în considerare și prevederile art. 6 alin. (4) din *Regulamentul (UE) 679/2016*, care instituie exigența compatibilității între scopul inițial al prelucrării (validare candidaturi) și un eventual scop ulterior (de ex. publicitate, marketing, etc.) și care trebuie să se reflecte în dreptul intern aplicabil operatorului, pentru a se institui garanții adecvate protejării drepturilor persoanelor vizate.

5. În ceea ce privește art. II pct. 1 din inițiativa legislativă, se impunea completarea dispozițiilor preconizate cu reglementarea următoarelor aspecte precum: durata perioadei de stocare, modalități de ștergere a datelor personale după expirarea perioadei de stocare (*"dreptul de a fi uitat"*), garanții pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal, precum și orice alte aspecte care sunt considerate necesare în asigurarea respectării reglementărilor privind confidențialitatea și protecția acestor date, astfel încât să fie asigurate garanțiile privind protecția dreptului la viață privată stabilite de jurisprudența¹ Curții Constituționale privind retenția și stocarea datelor cu caracter personal.

În acest context, considerăm că sunt aplicabile aspectele reținute de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în Cauza C-201/14, *Bara contra României*, potrivit căroră *"articolele 10, 11 și 13 din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date trebuie interpretate în sensul că se opun unor măsuri naționale, precum cele în discuție în litigiul principal, care permit unei autorități a administrației publice a unui stat membru să transmită date personale unei alte autorități a administrației publice și prelucrarea lor ulterioară, fără ca persoanele vizate să fi fost informate despre această transmitere sau despre această prelucrare."*

¹ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 1258/2009, 440/2014, 461/2014, 17/2015

Totodată, numeroase date cu caracter personal sunt incluse în propunerile de candidați, în declarațiile de acceptare a candidaturii, precum și în celelalte declarații care intră în componența dosarului de candidatură, astfel cum a fost aceasta reglementată prin fiecare dintre legile electorale.

Întrucât textul alin. (4), propus de inițiatori pentru completarea art. 103 din *Legea nr. 208/2015*, utilizează sintagma "*în vederea publicării tuturor dosarelor de candidatură*", fără precizări suplimentare, ar rezulta că aceștia au avut în vedere publicarea pe respectiva platformă a tuturor documentelor ce intră în competența acestor dosare.

Or, o astfel de măsură este, în opinia noastră, excesivă nejustificându-se punerea la dispoziția publicului a unor date, precum domiciliul candidatului, seria și numărul actului de identitate, codul numeric personal care se regăsește în copia actului de identitate etc., date ce excedează scopului identificării procentului de persoane aparținând fiecăruia dintre sexe, care au fost înregistrate ca și candidați la un anumit proces electoral.

Prin urmare, nu susținem propunerea de publicare, în integralitate, a dosarelor de candidatură.

Pe de altă parte, considerăm că alegătorii și opinia publică, în general, trebuie să aibă la dispoziție date care să le permită să facă o alegere informată, în cunoștință de cauză, atunci când exprimă o opțiune pentru unul sau altul dintre candidați. În acest sens, ar putea fi stabilit, în cadrul legislației electorale, un set clar și unitar de date privind candidații, care să fie aduse la cunoștință publică de către birourile electorale, într-un format care să permită prelucrarea acestora, în scopuri statistice.

Acest set de date poate include, între altele, informații privind genul (sexul) și, eventual, vârsta candidaților.

Facem trimitere, în acest sens, la *Recomandarea (UE) 2023/2829 a Comisiei din 12 decembrie 2023 referitoare la procese electorale incluzive și reziliante în Uniune și la consolidarea caracterului european și a desfășurării eficiente a alegerilor pentru Parlamentul European*², care acordă o importanță deosebită asigurării, de către statele membre, a măsurilor necesare pentru promovarea accesului și participării femeilor la procesele electorale.

Astfel, statele membre "ar trebui să monitorizeze, să sprijine și să evalueze periodic progresele înregistrate cu privire la egalitatea de gen în

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32023H2829>

exercitarea drepturilor electorale, inclusiv prin colectarea, analizarea și diseminarea de date privind femeile și bărbații care s-au prezentat în calitate de alegători și de candidați la alegeri, în calitate de aleși și în ceea ce privește ocuparea funcțiilor de decizie din cadrul partidelor politice”.

În același context, semnalăm faptul că legile electorale au stabilit obligația de a face publice candidaturile rămase definitive în sarcina birourilor electorale competente să înregistreze candidaturile.

Apreciem că operaționalizarea unei platforme online suplimentare, dedicată exclusiv candidaturilor, în condițiile în care pe site-ul fiecărui Birou Electoral Central există o secțiune cu informații privind candidații, nu este necesară.

6. Apreciem că aplicarea prevederilor inițiativei legislative ar putea conduce la un impact negativ asupra bugetului consolidat.

În acest context, menționăm că Guvernul are obligația de a conduce politica fiscal-bugetară în mod prudent pentru a gestiona resursele, obligațiile bugetare și riscurile fiscale, iar adoptarea inițiativei legislative ar influența negativ ținta de deficit bugetar, stabilitatea macroeconomică și ratingul de țară în relația cu organisme financiare internaționale.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Ion Marcel CUCU
PRIM-MINISTRU

Domnului senator Nicolae – Ionel CIUCĂ

Președintele Senatului